

INNEHÅLL

DEL I: INTRODUKTION

Kapitel 1: Ungdom, förort och kriminalitet 17

Syfte 18

Introduktion till forskningsfältet 19

Ungdomsbrottslighet och gäng 20

Statistik om ungdomskriminalitet i Sverige * Ungdomsbrottslighetens utveckling i göteborgsområdet * Statistik över dödligt våld – i göteborgsområdet och i hela landet

Förklaringar till kriminalitet inom kriminologisk teori 26

Rational choice-teori * Individualpsykologiska teorier om personlighetsutveckling * Socialekologiska teorier om social desorganisation * Anomi och strain-teori * Teorier om social inlärning * Kontrollteori * Stämplingsteori * Konfliktteori

Förorten 31

Vad betyder ”förort”? * Miljonprogrammet * Visioner om folkhemmet, välfärd och fattigdomsutrotning * Växlande prolematiseringar * Från områdes- till störningsproblem * Invandringen problematiseras * Storstaden och miljonprogramsområdena problemformuleras

Avhandlingens disposition 36

Summering kapitel 1 37

Kapitel 2: Konstruktioner av makt och skillnad 39

Social exkludering 40

Förklaringar till social exkludering 41

Den neoliberala och den klassiska socialdemokratiska förklaringen * Svag respektive stark version av social exkludering * Ömsesidig påverkan

Det exkluderande och det inkluderande samhället 42

Sorteringens mekanismer och etablering av gränser 44

De skötsamma och de ouppfostrade * Etablerade och outsiders

Perspektiv på brott och genus 49

Maskulinitetskonstruktion 50

Hegemonisk maskulinitet * Manlig homosocialitet * Underordnade maskuliniteter och protestmaskulinitet

Kriminalitet som strukturellt handlande 56

Kriminalitetens funktioner * Protestmaskulinitet kopplad till ålder, klass och ras/etnicitet

Kapitel 3: Konstruktionistisk och narrativ metodologi	61
Konstruktion av verklighet	61
<i>Tolkningsrepertoarer</i>	62
Membership resources * Reproduktion * Konstruktionistisk förståelse av kriminalitet	
<i>Identitet och subjektspositioner</i>	64
Subjektets handlingsutrymme	
<i>Kampen om tolkningsföreträde</i>	65
Narrativ metodologi	66
<i>Vad är ett narrativ?</i>	66
<i>Analysmodeller</i>	67
<i>Berättelsen, berättandet och funktionerna</i>	68
Berättelsen som text	69
<i>Narrativets beståndsdelar</i>	69
Intrig eller handling * Setting * Karaktärer/roller/positioner * Genre * Utvärderande satser och coda	
<i>Narrativa nivåer och samspel</i>	74
Personliga berättelser * Offentliga, institutionella och organisatoriska berättelser * Metanarrativ * Konceptuell narrativitet * Intertextualitet	
<i>Modalitet</i>	78
<i>Metaforer</i>	79
Narrativa anspråk och tekniker	80
<i>Faktuella anspråk</i>	80
<i>Moraliska anspråk</i>	81
Legitimerande förklaringar * Neutraliseringstekniker	
<i>Självpresentationer</i>	83
Att göra sig trovärdig * Självpresentation i retrospektiva berättelser	
Summering kapitel 3	84
Kapitel 4: Empiri och metod	87
Studiens bakgrund	87
Åter till datamaterialet	
Det empiriska materialet	89
<i>Val av områden</i>	90
Ungdomarnas samlingsplatser	
<i>Intervjumaterialet – insamling och bearbetning</i>	92
Intervjuteman * Intervjudeltagarna * Rekrytering och urval * Platser för intervjuerna * Mitt deltagande vid intervjuerna	

* Redovisning av intervjuerna i avhandlingstexten	
Fältobservationer	96
Redovisning av fältanteckningarna i avhandlingstexten	
Analysprocessen	97
<i>Inledande innehållsanalys</i>	97
<i>Narrativ strukturering</i>	98
<i>Narrativ närläsning och transkription</i>	99
Mitt eget ”förståelseraster”	102
Etiska överväganden	104
<i>Etiska problem med det konstruktionistiska forskningsperspektivet</i>	105
Läsanvisningar	105

Del II: BERÄTTELSER OM IAKTTAGELSER OCH ERFARENHETER

Inledning till del II	109
Kapitel 5: Händelser på förortstorget	111
Torghändelser som blir till berättelser	111
Berättelser om gänget och stämningen på torget	112
<i>Då var det kaos på torget</i>	112
<i>Mycket lugnare nu</i>	114
<i>Överdriven rädsla och förutfattande meningar</i>	115
Om gängets aktiviteter på torget	117
<i>Allmän stökighet och dåligt uppträdande</i>	117
<i>Kriminella handlingar</i>	118
<i>Oroligheter och upplopp</i>	120
Om torghängandets motiv och funktioner	122
<i>Ett ställe att vara på (i brist på annat)</i>	123
<i>En scen att visa upp sig på</i>	124
<i>Ett territorium att bevaka</i>	128
Summering och reflektioner kapitel 5	129
<i>Problemfokuserade narrativ om gänget på torget</i>	129
Kapitel 6: om uppförandekoder	133
Uppförandekoder	133
Gängkoden och Gatukoden	135
<i>Respektregeln</i>	135
<i>Ömsesidig horisontell respekt * Förtjänad respekt</i>	
<i>* Enkelriktad vertikal respekt</i>	
<i>Tystnadsregeln</i>	145

Tystnadsregeln och Gängkoden * Tystnadsregeln och Gatukoden	
Lojalitetsregeln	152
Lita aldrig på myndigheter	
Professionellas berättande om Gängkoden och Gatukoden	155
<i>Beskrivningar av en problematisk situation kopplade till Gängkoden</i>	155
Koden som oundviklig	
<i>Gatukoden som ett sätt att diskvalificera klagomål</i>	158
Summering och reflektioner kapitel 6	158
<i>Konsekvenser av koden</i>	158
Exkludering och orättvisor * Tillgängliga subjekspositioner och reproduktion av strukturer * Kompenserande protest-maskulinitet * Övervakning snarare än samhällsservice	
<i>Konsekvenser av att koden berättas</i>	160
Maskulinitetsproduktion * Rättfärdigande och ursäkter * Konstruktionen av kausal oundviklighet	
Kapitel 7: Berättelser om ”ungdomar och tjejer”	163
Definitioner av ”hon” och ”han”	164
Var är tjejerna?	165
<i>Vill inte hänga på torget</i>	166
<i>Vill undvika kommentarer</i>	168
Tjejer som föremål för uppvaktning och ringaktning	170
<i>Fjortisen och den unge gangstern</i>	170
<i>Presidentfrun</i>	174
<i>Hang around-brudar och den omhändertagande mamman</i>	174
<i>Den räddande ängeln</i>	176
<i>Trofélickvännen</i>	177
<i>Hejarklacken</i>	178
Tjejer som stökar, bråkar, slåss och rånar	179
<i>Samma som killarna</i>	180
<i>Otänkbart för en tjej</i>	182
Om systrar på torget	183
<i>Ser inte bra ut</i>	183
<i>Kultur, religion och okunskap ställer till problem</i>	188
Summering och reflektion kapitel 7	189
<i>Metaberättelser om kön och genuskonstruktion</i>	189
<i>Iscensättningsmakt – centrum och perifer</i>	190
<i>Normalitetsmakt – normalt och avvikande</i>	191

Definitions­makt – bättre och sämre	191
Den goda tjejen * Den avvikande tjejen – horan	
* Motstånd­positionen	
Avslutande diskussion del II	195
Idéer om ”den kriminella banan”	195
Idéer om det goda professionella arbetet	197
Del III: FÖRKLARANDE BERÄTTELSER	
Inledning till del III	201
Kapitel 8: Berättelser om bakomliggande orsaker	203
Individen – bristfällig eller drabbad?	203
Kriminalitet – ett (manligt) mognadsproblem	204
Kriminalitet – en väg ut ur hopplösheten	205
Familjen – dysfunktionell eller utsatt?	207
Familjens fostrande funktion	207
Den utsatta familjen	209
Ungdomsgruppen – dysfunktionell eller utsatt?	211
Destruktiv gruppdynamik	212
Negativt utpekade och kränkande behandling	213
Orsaker på områdesnivå – negativ mentalitet eller utsatthet	216
Rädsla och negativ mentalitet bland invånarna	216
Området som misskött och stigmatiserat	217
Området som negativt utpekat	
Orsaker på kulturell nivå – moralproblem eller exkludering?	223
Intern konfliktlösning leder till problem	223
Förorten avskuren från övriga samhället	224
Summering och reflektion kapitel 8	226
Den normalitetsorienterade tolkningsrepertoaren	227
Den rättvisorienterade tolkningsrepertoaren	227
Kapitel 9 – Berättelser om motiv, drivkrafter och lockelser	229
Kriminalitetens lockelser	230
Lyxliv	230
Affärsrörelse och försörjningskälla	231
Status, makt, dominans och självhävdelse	231
Hämnas oförrätter och återupprätta respekt	237
Fritidssysselsättning och spänningsjakt	238
Kul tillsammans med kompisar och signalera hög status	239

Gemenskap och trygghet	241
Försvar av närstående	243
Relationer inom gänget	244
Gängets syfte – underhållning eller pengar?	245
Den hierarkiska strukturen * Den jämlika strukturen	
Tillskrivning av syften och moralisk differentiering	247
Summering och reflektion kapitel 9	251
Avslutande diskussion del III	253
Tre tolkningsrepertoarer	253
Den normalitetsorienterade tolkningsrepertoaren	
* Den rättvisorienterade tolkningsrepertoaren * Den målorienterade tolkningsrepertoaren	
<i>Alla har rätt – eller?</i>	261
Del IV: SLUTDISKUSSION	
Kapitel 10: Slutdiskussion	265
Tolkningsrepertoarerna som narrativa konstruktioner	265
<i>Berättad erfarenhet och argumentation</i>	267
Metaberättelsen som narrativt stöd * Rolluppsättning kopplad till tema, syfte och moral	
<i>Berättelsernas funktioner: anspråk och konsekvenser</i>	271
Fakta och kausalitetsanspråk * Moral och uppförandanspråk * Aktionsanspråk	
<i>Problemdefinitioner</i>	274
Konstruktion av maskulinitet och femininitet	274
<i>Hegemonisk maskulinitet, protestmaskulinitet och interdiskursivitet</i>	274
<i>Den ”goda kvinnan” och den ”avvikande kvinnan”</i>	277
Problemfokuserade berättelser om förorten	278
Summary	281
Referenser	291
Bilaga	